

Галина Мацюк

УКРАЇНСЬКА МОВА

Практичний курс для іноземців
(за новою редакцією правопису)

*Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя*

ГАЛИНА МАЦЮК

УКРАЇНСЬКА МОВА

Практичний курс для іноземців

(за новою редакцією правопису)

Тернопіль
2024

*Ministry of Education and Science of Ukraine
Ternopil Ivan Puluj National Technical University*

HALYNA MATSIUK

UKRAINIAN LANGUAGE

Practical course for foreigners

Ternopil
2024

УДК 811.161.2

М 36

Рецензенти:

Бугайова О. І. – кандидат філологічних наук, доцент.

Юкало В. Я. – кандидат філологічних наук, доцент.

Обкладинка: Катерина Білокур «Квіти біля паркану».

Щиро дякую Лізі Сан Мартін (Сіетл штат Вашингтон) та моїй донечці Софії за допомогу.

*Схвалено та рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної ради
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.
Протокол № 4 від 16.04.2024 р*

Мацюк Г. Р.

М 36 Українська мова. Практичний курс для іноземців : навчальний посібник / Г. Мацюк. – 3-тє вид., випр. і допов. – Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2024. – 330 с.

ISBN 978-617-8060-67-1

Посібник містить фонетичний, лексичний та граматичний матеріал відповідно до чинного правопису, тести для самоперевірки, ключі до вправ та двомовний словник. Теоретична частина, викладена в таблицях, має пояснення англійською мовою. У практичній частині подано систему вправ та завдання для контролю знань.

Для іноземних здобувачів вищої освіти. Може бути використаний для вивчення української мови як іноземної на спеціалізованих курсах, додаткових заняттях, у мовних школах.

УДК 811.161.2

ISBN 978-617-8060-67-1

© Галина Мацюк, 2024

© ФОП Осадца Ю.В., 2024

ЗМІСТ

Передмова (<i>Preface</i>)	6
Значення графічних символів (<i>A key to the book's symbols</i>)	8
Список скорочень (<i>List of contractions</i>)	9
Алфавіт (<i>Alphabet</i>)	10
1 Іменники (<i>Nouns</i>)	12
1.1 Назви істот, неістот (<i>Names of beings, non-beings</i>)	12
1.2 Рід іменників (<i>The gender of nouns</i>)	15
1.3 Число іменників (<i>Numbers of nouns</i>)	19
2 Займенники (<i>Pronouns</i>)	23
2.1 Вказівні займенники (<i>Demonstrative pronouns</i>)	23
2.2 Особові та присвійні займенники (<i>Personal and possessive pronouns</i>)	24
2.3 Питальні займенники (<i>Interrogative pronouns</i>)	29
3 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	32
4 Категорія відмінка (<i>Categories of cases</i>)	38
4.1 Називний відмінок (<i>The nominative case</i>)	38
4.2 Місцевий відмінок (<i>The locative case</i>)	39
4.2.1 Іменники (<i>Nouns</i>)	43
4.2.2 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	50
4.2.3 Займенники (<i>Pronouns</i>)	53
4.3 Знахідний відмінок (<i>The accusative case</i>)	59
4.3.1 Іменники (<i>Nouns</i>)	65
4.3.2 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	71
4.3.3 Займенники (<i>Pronouns</i>)	75
4.3.4 Знахідний відмінок на позначення напрямку руху (<i>The accusative case to indicate direction</i>)	81
4.4 Давальний відмінок (<i>The dative case</i>)	85
4.4.1 Іменники (<i>Nouns</i>)	90
4.4.2 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	95
4.4.3 Займенники (<i>Pronouns</i>)	98
4.4.4 Давальний відмінок у безособових реченнях (<i>The dative case in impersonal sentences</i>)	103
4.4.5 Давальний відмінок на позначення віку (<i>The dative case to indicate age</i>)	104
4.5 Родовий відмінок (<i>The genitive case</i>)	107
4.5.1 Іменники (<i>Nouns</i>)	110
4.5.2 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	118
4.5.3 Займенники (<i>Pronouns</i>)	121
4.5.4 Родовий відмінок на позначення напрямку руху (<i>The genitive case to indicate direction</i>)	125

4.5.5 Особливості вживання іменників з числівниками (<i>Peculiarities of the use of cases with numerals</i>)	128
4.5.6 Родовий відмінок на позначення дати (<i>The genitive case to indicate date</i>)	130
4.6 Орудний відмінок (<i>The instrumental or ablative case</i>)	132
4.6.1 Іменники (<i>Nouns</i>).....	136
4.6.2 Прикметники (<i>Adjectives</i>)	141
4.6.3 Займенники (<i>Pronouns</i>).....	144
4.7 Кличний відмінок (<i>The vocative case</i>).....	147
5 Відмінювання деяких займенників (<i>Cases with certain pronouns</i>).....	148
5.1 Займенники: <i>весь (увесь), вся (уся), все (усе), всі (усі)</i> (<i>The pronoun “all”</i>)	148
5.2 Займенник <i>себе</i> (<i>The pronoun “oneself”</i>)	149
5.3 Присвійні займенники: <i>свій, своя, своє, свої</i> (<i>The possessive pronoun “one’s”</i>)	149
5.4 Неозначені займенники (<i>Indefinite pronouns</i>)	152
6 Прийменники (<i>Prepositions</i>)	154
7 Дієслова (<i>Verbs</i>)	159
7.1 Теперішній час (<i>The present tense</i>)	161
7.2 Минулий час (<i>The past tense</i>).....	170
7.3 Майбутній час (<i>The future tense</i>)	172
7.4 Види дієслів (<i>Verb aspects</i>)	175
7.5 Дієслова з «-ся» (<i>Reflexive verbs</i>)	182
7.6 Дієслова руху (<i>Motion verbs</i>)	183
7.7 Похідні дієслова (<i>Derivative verbs</i>)	191
7.8 Умовний спосіб (<i>The conditional mood</i>).....	193
7.9 Безособові форми дієслова (<i>Impersonal verb forms</i>).....	195
8 Прислівники (<i>Adverbs</i>)	197
9 Ступені порівняння (<i>Degrees of comparison</i>)	203
10 Дієприкметники (<i>Participles</i>)	207
11 Дієприслівники (<i>Adverbial participles</i>)	210
12 Числівники (<i>Numerals</i>)	213
13 Година (<i>Time</i>)	218
14 Позначення часу (<i>Specifying the Time</i>).....	220
15 Пряма та непряма мова (<i>Direct and indirect speech</i>).....	221
Загальні тести для самоперевірки (<i>General tests for self-checking</i>)	223
Відповіді до тестових завдань (<i>Test Answer Key</i>)	259
Ключі до вправ (<i>Exercise Answer Key</i>).....	261
Додатки (<i>Appendices</i>).....	306
Короткий українсько-англійський словник (<i>Short Ukrainian-English glossary</i>)	311
Список використаних джерел (<i>Works Cited</i>)	329

ПЕРЕДМОВА

Пропонований навчальний посібник адресований іноземним здобувачам вищої освіти, які починають вивчати українську мову.

Навчальний посібник орієнтований на розвиток мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенцій, необхідних для продукування та використання української мови у сферах ситуативного та професійного спілкування в усній та писемній формах.

3 червня 2019 року набула чинності нова редакція «Українського правопису», якою керувалася авторка цього видання.

У посібнику подано граматично-лексичний матеріал: рід, число, відмінювання іменників, прикметників, числівників, займенників, творення та правопис присвійних прикметників, утворення часових форм дієслів та особові форми дієслова тощо.

Структура посібника визначається принципом поетапного вивчення граматики, що передбачає якомога швидший перехід від навчальної комунікації (тренувальної) до реального спілкування.

Навчальний посібник складається з таких частин:

- теоретичної частини у формі таблиць, перед якими подається пояснення англійською мовою, що допомагає студентам швидше зрозуміти новий матеріал;
- практичної частини, яка містить систему вправ та ключів до них для закріплення вивченого;
- тестів для поточного контролю знань із кожної теми, а також підсумкового контролю у формі тестів (у кінці посібника);
- додатків (відмінювання особових, питальних та присвійних займенників, іменників і прикметників);
- двомовного тематичного словника, який охоплює основні теми та дієслова, необхідні для мовлення. Усі дієслова подано парами – доконаного та недоконаного виду.

Основними завданнями посібника є:

- навчити студентів користуватися різноманітними засобами української мови на основі практичного засвоєння основних мовних і мовленнєвих понять, визначень та правил;
- забезпечити засвоєння норм української літературної мови;
- сформувати українознавчу компетенцію.

Запропоноване видання більш адаптоване для самостійної роботи іноземців з посібником.

Нехай щастить у вивченні української мови!

PREFACE

The proposed textbook is addressed to foreign students who are beginning to learn Ukrainian.

The textbook focuses on the development of linguistic, speech and communication competencies necessary for the production and use of the Ukrainian language in the areas of situational and professional communication in both oral and written forms.

This textbook utilizes the spelling conventions outlined in the June 3, 2019 edition of the Ukrainian Spelling Book.

The textbook contains grammatical and lexical material: gender, number, declension of nouns, adjectives, numerals, pronouns, formation and spelling of possessive adjectives, formation of verb tenses and personal verb forms, and other useful information.

The structure of the textbook is determined by the principle of phased learning of grammar, which provides for the fastest possible transition from educational communication (training) to real communication.

The textbook consists of the following parts:

- a theoretical part in the form of tables preceded by an explanation in English, which helps students to understand the new material faster;
- a practical part, which contains a system of exercises and answer keys to consolidate what has been learned;
- tests for ongoing knowledge assessment on each topic, as well as final assessment in the form of tests at the end of the manual;
- appendices demonstrating the declension of personal, interrogative and possessive pronouns, nouns and adjectives;
- a bilingual thematic glossary covering the main topics and verbs necessary for speaking. All verbs are presented in pairs of perfect and imperfect forms.

The main objectives of the textbook are:

- to teach students to use various concepts of the Ukrainian language for practical mastery of basic language and speech concepts, definitions and rules;
- to ensure mastery of the norms of the Ukrainian literary language;
- to develop Ukrainian studies competence.

This edition is more adapted for foreigners to work independently with the textbook.

Good luck in learning the Ukrainian language!

ЗНАЧЕННЯ ГРАФІЧНИХ СИМВОЛІВ

(A key to the book's symbols)

Пояснення
Explanation

Граматика
Grammar

Орфограми
Spellings

Зверніть увагу!
Pay attention!

Це цікаво
This is interesting

Запам'ятайте
Remember

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

(List of contractions)

одн. – одина (*singular*)

мн. – множина (*plural*)

ч. р. – чоловічий рід (*masculine gender*)

ж. р. – жіночий рід (*feminine gender*)

с. р. – середній рід (*neuter gender*)

Н. в. / Н. – називний відмінок (*Nominative case*)

Р. в. / Р.– родовий відмінок (*Genitive case*)

Д. в. / Д.– давальний відмінок (*Dative case*)

Зн. в. / Зн. – знахідний відмінок (*Accusative case*)

Ор. в. / Ор. – орудний відмінок (*Instrumental case*)

М. в. / М. – місцевий відмінок (*Locative case*)

Кл. в. / Кл. – кличний відмінок (*Vocative case*)

АЛФАВІТ
(The Alphabet)

Аа а	Бб бе	Вв ве	Гг ге	Ґґ ґе	Дд де	Ее е
Єє є	Жж же	Зз зе	Ии и	Іі і	Її їй	Йй йй
Кк ка	Лл ел	Мм ем	Нн ен	Оо о	Пп пе	Рр ер
Сс ес	Тт те	Уу у	Фф еф	Хх ха	Цц це	Чч че
	Шш ша	Щщ ща	Ь знак м'якшення	Юю ю	Яя я	

№	Друковані букви (Typed letters)	Звуки (Sounds)	Приклади (Examples)
1	А а	[a]	Like the English: bus
2	Б б	[b]	Like the English: bush, bed
3	В в	[v]	Like the English: vet, van
4	Г г	[h]	Like the English: house, how
5	Ґ ґ	[g]	Like the English: get, gang
6	Д д	[d]	Like the English: bed, do
7	Е е	[e]	Like the English: Ted, let
8	Є є	[ye]	Like the English: yes, yellow
9	Ж ж	[zh]	Like the English: pleasure, measure
10	З з	[z]	Like the English: zoo, zen
11	И и	[I]	Like the English: thin, bit
12	І і	[i]	Like the English: piece, beat, seen
13	Ї ї	[i]	Like the English: yeast
14	Й й	[y]	Like the English: boy, yard
15	К к	[k]	Like the English: kid, kitten
16	Л л	[l]	Like the English: look, lamp, lot
17	М м	[m]	Like the English: mum, more
18	Н н	[n]	Like the English: nice, net
19	О о	[o]	Like the English: on, pot
20	П п	[p]	Like the English: pet, pot
21	Р р	[r]	Like the English: America, roof
22	С с	[s]	Like the English: son, sell
23	Т т	[t]	Like the English: take, stop
24	У у	[u]	Like the English: group, put, look
25	Ф ф	[f]	Like the English: fine, fan
26	Х х	[kh]	Like the English: loch
27	Ц ц	[ts]	Like the English: it's, bits
28	Ч ч	[tsh]	Like the English: child, church
29	Ш ш	[sh]	Like the English: she, shine, shoot
30	Щ щ	[shtsh]	Like the English: fresh, cheese
31	Ь	The Ukrainian ь does not denote any sound of its own, it only palatalizes (makes softer) the preceding consonant sound by bringing the middle of the tongue up to the hard palate while articulating it.	
32	Ю ю	[yu]	Like the English: you, youth
33	Я я	[ya]	Like the English: yard

1 ІМЕННИКИ

(Nouns)

хто? (who?), що? (what?)

1.1 НАЗВИ ІСТОТ, НЕІСТОТ

(Animate and inanimate objects)

Істоти (хто?) (Animate objects: who?)	Неістоти (що?) (Inanimate objects: what?)
<ul style="list-style-type: none">• Назви осіб (names for people's roles and relationships): мама, дитина, брат, людина, футболіст, викладач;• Власні назви: прізвища, імена (proper names: name and surname): Іван, Оля, Микола, Федоренко);• Назви тварин (names of animals): собака, кіт, пташка, голуб, зозуля, змія, комар;• Назви міфологічних істот (names of mythological creatures): русалка, демон, лісовик;• Померлі (the dead): мрець, небіжчик, покійник.	<ul style="list-style-type: none">• Назви рослин (names of plants): дерево, кущ, квітка, трава;• Назви мікроорганізмів (names of microorganisms): мікроб, бактерія, вірус;• Явища природи (natural phenomena): дощ, град, сніг, веселка;• Назви речовин (names of substances): сіль, вода, залізо, газ;• Харчові продукти (food products): молоко, хліб, м'ясо, торт;• Назви будівель, установ (name of the buildings, institutions): університет, магазин, церква, будинок;• Географічні назви (geographical names): Україна, Київ, Дніпро;• Назви мір довжин, ваги, об'єму (Names of measures of length, weight, volume): метр, літр, кілограм;• Сукупність осіб (groups of people): група, команда, родина, народ, молодь, громада, колектив, військо, комісія;• Абстрактні поняття: назви дії, стану (abstract concepts: actions) читання, праця, біг; почуття (feelings) любов, радість, жаль.

1. Запишіть слова у два стовпчики: назви істот та назви неістот. (Write down the words in two columns: animate and inanimate objects.)

Мама, сонце, дощ, річка, поле, ліс, вовк, ромашка, вода, лікар, кохання,

риба, сон, дім, земля, сир, дорога, людина, товар, час, яблуко, змія, корова, сік, чай, робота, учень, школа, поїзд, ліки, дочка, молоко, покійник.

2. Запишіть за зразком. (*Write as shown in the example.*)

Зразок: Тато (хто?), сир (що?).

Друг, миш, мама, стіл, урок, дитина, тато, погода, марка, наука, кіт, мир, карта, Ірина, коза, номер, муха, риба, брат, парк, група, собака, хмара, цукор, Ігор, підлога, зірка, телефон, пташка, листок.

3. Дайте відповідь на запитання, використовуючи дані слова. (*Answer the questions using the given words.*)

Зразок: Хто це? – Це дитина.

Що це? – Це ліс.

Життя, студент, вікно, слово, словник, дівчина, викладач, книжка, клас, корова, чоловік, покійник, олівець, зошит, лікар, сумка, планета, річка, ручка, апельсин, змія, грип, кіт.

4. Заповніть таблицю. (*Fill in the table.*)

Хто?	Що?
Хлопець, ...	Вода, ...

Хлопець, вода, товариш, дочка, ваза, музика, викладачка, олівець, папір, брат, вправа, кінь, карта, кімната, місто, подруга, яблуко, чоловік, будинок, сестра, жінка, небо, дерево, ручка, стіл, дядько, погода, море, любов, життя, покійник.

5. Запишіть запитання «Хто це?» або «Що це?» до речень. (*Write the question “Who is this?” or “What is this?” in response to each sentence.*)

Зразок: Це крісло. – Що це?

Це лікарка. – Хто це?

1. Це студентка. 2. Це океан. 3. Це повітря. 4. Це село. 5. Це дочка. 6. Це дитина. 7. Це молоко. 8. Це лист. 9. Це дім. 10. Це хлопець. 11. Це університет. 12. Це людина. 13. Це таксі. 14. Це кімната. 15. Це кіт. 16. Це сусідка. 17. Це сонце. 18. Це квіти. 19. Це замок. 20. Це викладачка. 21. Це пташка. 22. Це магазин.

6. Прочитайте. (Read.)

Хто це?	– Що це?
Це викладач.	– Це місто.
Це викладач?	– Це місто?
Так, це викладач.	– Так, це місто.
Ні, це не викладач, це декан.	– Ні, це не місто, це село
Що це?	– Хто це?
Це школа.	– Це студенти.
Це школа?	– Це студенти?
Так, це школа.	– Так, це студенти.
Ні, це не школа, це університет.	– Ні, це не студенти, це учні.

7. Виправте помилки. (Fix the mistakes.)

- Що це? – Це риба.
- Хто це? – Це телефон.
- Що це? – Це діти.
- Хто це? – Це українець.
- Що це? – Це дочка.
- Що це? – Це кіт.
- Хто це? – Це країна.
- Хто це? – Це магазин.
- Що це? – Це дід.
- Що це? – Це морозиво.
- Хто це? – Це відро.

8. Прочитайте. (Read.)

1. – Добрий день!
- Добрий день!
 - Можна з тобою познайомитися?
 - Так, звичайно. Мене звати А тебе?
 - А мене звати Радий / Рада знайомству.
 - І я також.
 - Де ти живеш?
 - Я живу в гуртожитку, а ти?
 - А я винаймаю квартиру.
 - Де ти навчаєшся?
 - У технічному університеті. А ти де навчаєшся?
 - А я навчаюся у медичному університеті.
 - Зустрінемося завтра.
 - Так. До зустрічі!
 - Бувай!

2. – Привіт, Миколо!
 – Привіт, Степане!
 – Познайомся. Це мій друг Василь. Він – студент.
 – Дуже приємно.
 – Мені також.
 – Як твої справи?
 – Дякую. Добре. А твої?
 – Також усе добре.
 – Бувайте.
 – До зустрічі.

9. Запам'ятайте! (*Memorize!*)

Добрий день! Привіт!

Дуже приємно! Мені дуже приємно! Мені дуже приємно з Вами (тобою) познайомитися! Приємно познайомитися! Радий / Рада знайомству! Радий / Рада з Вами (тобою) познайомитися!

Як справи? Як поживаєте (поживаєш)? Як життя?

10. Прочитайте. (*Read.*)

Мене звати Ібрагім. Я – студент. Я з Ірану. Мені 20 (двадцять) років. Я живу в гуртожитку. Я навчаюся в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя.

1.2 РІД ІМЕННИКІВ

(*The gender of nouns*)

В українській мові усі іменники мають рід. Є три роди: **чоловічий, жіночий та середній**. Рід іменника визначається за його закінченням.

In Ukrainian all nouns have genders. There are three genders in Ukrainian: masculine, feminine and neuter. The gender of a noun can be determined by its ending.

Чоловічий рід (ч. р.) (він) <i>(the masculine gender)</i>	-Ø	стіл, сад, телефон, університет, брат;
	-й	рай, край, Андрій
	-о	тато, батько, дядько, Петро (<i>people</i>)
	-а, -я	Микола, Юра, Ілля (<i>boys' names</i>)

Жіночий рід (ж. р.) (вона) <i>(the feminine gender)</i>	-а, -я	мама, сумка, вода, пісня, стеля; сім'я
	-ія	історія, аудиторія, лекція
		любов
Середній рід (с. р.) (воно) <i>(the neuter gender)</i>	-о	коло, озеро, ліжко, молоко, яблуко, небо
	-е	поле, море, сонце, прізвище
	-я	волосся, обличчя, життя, знання; ім'я

11. Доповніть таблицю словами, які ви знаєте. (Complete the table with the words you know.)

Він	Вона	Воно
чоловік, стіл, ...	квітка, нога, ...	поле, обличчя, ...

12. Визначте рід іменників. (Determine the gender of nouns.)

Студент – ч. р., відеокамера –, радіо –, дзеркало –, словник –, Київ –, співак –, поет –, годинник –, прізвище –, валіза –, бабуся –, дідусь –, поле –, коло –, робота –, волосся –, море –, земля –, місяць –, сонце –, лампа –, стіна –, стеля –, озеро –, рідина –, повітря –, квіток –, парасоля –, фотоапарат –, сумка –, українець –, газета –, англієць –, фотографія –, ручка –, вода –, молоко –, кіт –, банка –, пачка –, хліб –

Чоловічий рід
(the masculine gender)

-Ь:

день, тюль, біль, нежить

-Ж, -Ч, -Ш, -Щ:

ніж, гараж, ключ, кущ, дощ,
плащ

Жіночий рід
(the feminine gender)

-Ь:

тінь, мідь, сіль, чверть, відповідь

-Ж, -Ч, -Ш, -Щ:

ніч, річ, північ, зустріч, подорож

13. Запишіть слова в таблицю. (*Write the words in the table.*)

Він	Вона	Воно
Дім, ...	Підлога, ...	Життя, ...

Ноутбук, дата, населення, пан, пані, дитина, онук, тема, завод, небо, вправа, син, лампа, дочка, стакан, скло, ложка, ніж, тканина, текст, грушка, яблуко, місце, кімната, паркан, огорожа, масло, вправа, суп, картопля, листок, сік, радіо, слово, зима, літо, весна, осінь, рік, година, квартира, парк, сир, фраза, сад.

14. Визначіть рід іменників. (*Determine the gender of nouns.*)

Зразок: Чоловічий рід – пенал, ...

Жіночий рід – зірка, ...

Середній рід – слово, ...

Квітка, кавун, диня, срібло, звук, сестра, молоко, лікар, студентка, хлопець, дівчина, фото, морозиво, рай, ніс, голова, вухо, нога, око, живіт, жир, олія, хліб, коридор, ванна, стіна, цукор, золото, веселка, дощ, клас, файл, дорога, волосся.

15. Виправте помилки. (*Fix the mistakes.*)

Парк – с. р., ліс – ч. р., пташка – с. р., сон – ж. р., дерево – ч. р., мова – с. р., ноутбук – ж. р., будинок – с. р., озеро – ч. р., рід – ж. р., жінка – ч. р., голос – с. р., дядько – ж. р., масло – с. р., ковбаса – ч. р., хліб – с. р., речення – ж. р., яйце – ч. р., ціна – с. р., колесо – ч. р., клавіатура – ч. р., тітка – ч. р.

16. Запишіть вправу за зразком. (*Fill in the blanks in the exercise as shown in the example.*)

Зразок: Машина тут. Де? – Машина тут. Де вона?

1. Квартира там. Де? 2. Комп'ютер ліворуч. Де? 3. Зошит тут. Де? 4. Крісло праворуч. Де? 5. Дошка ліворуч. Де? 6. Клас там. Де? 7. Небо там. Де? 8. Місяць ліворуч. Де? 9. Сонце праворуч. Де? 10. Будинок тут. Де? 11. Пошта навпроти. Де? 12. Магазин тут. Де? 13. Зупинка там. Де? 14. Дерево поряд. Де? 15. Море там. Де? 16. Парк ліворуч. Де? 17. Церква праворуч. Де? 18. Квартира тут. Де?

17. Виберіть іменники чоловічого роду. (Choose masculine nouns.)

Зразок: Дід, мама, дитина.

1. Дядько, коло, місто.	6. Квартира, стакан, година.
2. Квартира, тітка, Микола.	7. Ніс, любов, річка.
3. Юра, вода, ковбаса.	8. Море, поле, день.
4. Стіл, сіль, ніч.	9. Волосся, Іван, пісня.
5. Карта, парк, село.	10. Рік, сонце, тітка.

18. Виберіть іменники жіночого роду. (Choose feminine nouns.)

Зразок: Будинок, вікно, мама.

1. Дитина, море, ліс.	6. Дерево, коридор, ніч.
2. Телефон, квартира, село.	7. Стіна, звук, фото.
3. Ноутбук, масло, година.	8. Яблуко, дата, сир.
4. Сумка, ніж, озеро.	9. Сад, син, вправа.
5. Олівець, любов, ім'я.	10. Дорога, скло, слово.

19. Виберіть іменники середнього роду. (Choose neuter nouns.)

Зразок: Село, звук, пташка.

1. Тато, молоко, дядько.	6. Осінь, ніс, обличчя.
2. Ціна, життя, сік.	7. Квітка, нога, слово.
3. Дівчина, історія, ім'я.	8. Коридор, кімната, небо.
4. Сонце, зима, стіл.	9. Повітря, телефон, сир.
5. Квартира, літо, весна.	10. Робота, радіо, ціна.

20. Запишіть за зразком. (Complete the exercise as shown in the example.)

Зразок: Це моя сумка. лежить тут. – Це моя сумка. Вона лежить тут.

1. Ось його мотоцикл. стоїть там. 2. Це мій студент. сидить тут.
3. Це ваш викладач. пояснює граматику. 4. Це їхня машина. стоїть тут.
5. Це твоє яблуко. лежить тут. 6. То наша студентка. розмовляє українською мовою.
7. Це її шарф. висить там. 8. Це моє морозиво. там. 9. Це твій тато. слухає радіо. 10. Це ваша дочка. пише.

21. Прочитайте текст. Випишіть іменники та визначте їхній рід. (Read the text. Write the nouns and determine their gender.)

Зразок: Авдиторія – ч. р., ...

Аудиторія

Це аудиторія № (номер) 6. Ось вікно. Зліва двері. Справа висить карта та стоїть шафа. Ось мій стіл та крісло. Тут лежить книжка, зошит, ручка, олівець.

Це мій однокласник Тарас. Він українець. Тарас читає текст.

Дайте відповіді на запитання. (Answer the questions.)

1. Це кімната?
2. Зліва є вікно?
3. А шафа стоїть справа?
4. Де висить карта?
5. Що лежить на столі?
6. Тарас українець?
7. Він мій однокласник?
8. Що хлопець робить?
9. Що Тарас читає?
10. А ти студент також?

1.3 ЧИСЛО ІМЕННИКІВ

(Numbers of nouns)

В українській мові іменники мають число. Є два числа: однина та множина.

In Ukrainian nouns have number. More specifically, they either occur as singular or plural.

	Однина <i>(singular)</i>		Множина <i>(plural)</i>	
	закінчення <i>(endings)</i>	приклади <i>(examples)</i>	закінчення <i>(endings)</i>	приклади <i>(examples)</i>
Чоловічий рід	-о	зошит, брат ключ ч (ж, ш, щ + і)	-и -і	зошити, брати ключі
	-й	музей	-ї	музеї

(the masculine gender)	-ь	олівець іноземець учень	-і	олівці іноземці учні
	-о	тато	-и	таті
	-а	Мико́ла	-и	Мико́ли
Жіночий рід (the feminine gender)	-а	кни́жка, сестра́ пло́ща (ж, ч, ш, щ + і)	-и -і	книжкі́, се́стри пло́щі
	-я	пі́сня	-і	пісні́
	-ь	ві́дповідь	-і	ві́дповіді
	-ія	ле́кція	-її	ле́кції
Середній рід (the neuter gender)	-о	ві́кно	-а	ві́кна
	-е	мо́ре плече́	-я -і	мо́ря плече́
	-я	облі́ччя життя́		облі́ччя життя́

I → O

стіл – столи́
рік – роки́
міст – мости́

ніж – но́жі
ніч – но́чі
гість – го́сті
ко́лір – ко́льори́

O → Ø

квито́к – квиткі́
будіно́к – буді́нки

гурто́жито́к – гурто́житки
малюно́к – малю́нки

E → Ø

хло́пець –хло́пці
оліве́ць – олівці́
фахіве́ць – фахі́вці

іноземе́ць – інозе́мці
стіле́ць – сті́льці
де́нь – дні́

сі́м'я́ – сі́м'ї
дити́на – ді́ти

ма́ти – матері́
прі́звище – прі́звища

люди́на – лю́ди
ді́вчина – ді́вчата
о́ко – о́чі

ім'я́ – іме́на
дру́г – дру́зі

22. Запишіть іменники в множині. (*Write the plural forms of the nouns.*)

Зразок: Телефон – телефони.

Парк, вікно, викладач, викладачка, вулиця, яблуко, брат, сестра, конверт, крісло, стіл, озеро, дорога, дерево, мама, дядько, букет, квітка, дах, декан, студент, батько, ліс, зірка, море, книжка, товариш, студентка, деканат, підручник, день, лікар.

23. Запишіть іменники в однині. (*Write the singular forms of the nouns.*)

Зразок: Міста – місто.

Авдиторії, вулиці, магазини, дороги, зірки, цифри, машини, кружки, килими, моря, номери, вікна, міста, квартири, університети, руки, олівці, зошити, будинки, мови, міста, річки, сини, слова, вправи, сади, села, фотографії.

24. Виконайте вправу за зразком. (*Complete the sentences as shown in the example.*)

Зразок: Це квітка, ... лежить тут. – Це ..., ... лежать тут. Це квітка, вона лежить тут. – Це квіти, вони лежать тут.

1. Це поїзд, їде. – Це, їдуть. 2. Це зошит, лежить тут. – Це, лежать тут. 3. Це студент, сидить там. – Це, сидять там. 4. Це декан, стоїть поряд. – Це, стоять поряд. 5. Це дівчинка, співає. – Це, співають. 6. Це пісня, звучить. – Це, звучать. 7. Це дощ, падає. – Це, падають. 8. Це друг, читає. – Це, читають. 9. Це рослина, росте. – Це, ростуть. 10. Це дитина, біжить. – Це, біжать.

Тільки однина (*only singular*):

- **назви харчових продуктів (*names of foods*):** молоко, масло, цукор;
- **назви речовин, хімічних елементів та ін. (*names of substances, chemical elements etc*):** пісок, залізо, золото, бензин, кисень;
- **сукупність предметів (*a set of items*):** одяг, взуття, посуд;

- **назви почуттів** (*names of feelings*): любов, ненависть, сором, радість;
- **назви деяких овочів та фруктів** (*names of some vegetables and fruits*): картопля, капуста, морква, часник, виноград, малина, калина.

Тільки множина (*items which only exist in the plural*): ножиці, ворота, штани, окуляри, гроші, фінанси, канікули, іменини, шахи, меблі, двері, збори, сходи, парфуми, вершки, ліки, сани ...

25. Запишіть слова в таблицю. (*Write each word in the correct columns of the table.*)

Однина	Множина
Відро, ...	Сини, ...

Телефони, любов, столи, країни, океани, віник, вікна, рослина, фрукт, цукор, залізо, одяг, взуття, меблі, двері, діди, планети, Земля, дах, горище, дороги, світлофор, сторони, коні, дні, ніч, місяць, ночі, пальці, рука, чоботи, футболки, листки, кущі, волосина, криниці, окуляри, гроші, диван, килимок.

26. Виберіть множину іменників. (*Choose the plural form.*)

Зразок: Яблуко – яблука, яблук, яблуком.

1. Село – села, селі, селом.	5. Дім – доми, домі, домові.
2. Хлопець – хлопцем, хлопці, хлопцеві.	6. Рік – року, роком, роки.
3. Море – морі, морю, моря.	7. Ключ – ключа, ключі, ключем.
4. Людина – людині, людиною, люди.	8. Зірка – зіркі, зірки, зірку.

27. Прочитайте текст. (*Read the text.*)

1) Випишіть іменники з тексту. Визначте їхній рід та число. (*Write a list of the nouns from the text. Determine their gender and number.*)

Текст

Це аудиторія. Посередині стоять столи та крісла. Тут лежать книжки, зошити, ручки, олівці, лінійки. Зліва висить карта. Справа висить дошка.

Це студенти. Це мої друзі. Вони іноземці. Це Мухамед. Він приїхав з Єгипту. А це Фейт. Вона приїхала з Нігерії. Вони вивчають українську мову. Мухамед читає текст, а Фейт пише слова. Вони читають та пишуть швидко.

2) Дайте відповіді на запитання до тексту. (Answer the questions below.)

1. Що це? 2. Де стоять столи та крісла? 3. Що лежить в аудиторії? 4. Де висить карта? 5. Що є справа? 6. Хто такі Мухамед та Фейт? 7. Що вони роблять? 8. Як студенти пишуть та читають?

28. Опишіть свою аудиторію / кімнату. (Describe your classroom or room.)

2 ЗАЙМЕННИКИ

(Pronouns)

Займенники вказують на людину, предмет, ознаку або кількість, але не називають їх.

A pronoun may denote a person, object, or quantity, but it does not name them.

2.1 ВКАЗІВНІ ЗАЙМЕННИКИ: ЦЕЙ, ЦЯ, ЦЕ, ЦІ; ТОЙ, ТА, ТЕ, ТІ

(The demonstrative pronouns: this/these, that/those)

Вказівні займенники **цей, ця, це, ці; той, та, те, ті** вживаються у реченні на позначення ознаки і залежать від роду, числа та відмінка іменників, до яких вони належать. Ці займенники виконують у реченні таку саму функцію, як і прикметники, і відповідають на запитання **який? яка? яке? які?**

Зверніть увагу, що вказівний займенник **це** у реченні типу **Це стіл** виступає в позиції суб'єкта і є незмінним.

*The demonstrative pronouns **this/these, that/those** are used in the sentence to reference the indicated noun, and agree with the gender, number and case of the noun they belong to. These pronouns fulfill the same function in the sentence as adjectives and answer the question **який? яка? яке? які? (which one?)**.*

*Note that the demonstrative pronoun **this** in the sentences like **This is a table** is the subject of the sentence and doesn't change its grammar form.*

Чоловічий рід (the masculine gender)	цей (this)	той (that)	який?
Жіночий рід (the feminine gender)	ця (this)	та (that)	яка?
Середній рід (the neuter gender)	це (this)	те (that)	яке?
Множина (plural)	ці (these)	ті (those)	які?

29. Виберіть правильний варіант. (Choose the correct option.)

Цей, ця, це, ці.

Базар, нога, око, вулиця, автобус, машини, телефон, карта, журнал, діти, батько, дерево, трава, зірка, квіти, вулиця, мости, одяг, церква, магазин.

Той, та, те, ті.

Міст, дерева, куш, гілка, стадіон, тролейбуси, таксі, фонтан, площа, місто, вокзал, поїзд, станція, метро, дорога, вулиці, театр, пошта, студенти, дороги.

30. Замість крапок запишіть займенники цей, ця, це, ці. (Fill in: цей, ця, це, ці.)

Зразок: журнал лежить у моїй сумці. – Цей журнал лежить у моїй сумці.

1. Покажи йому картини. 2. студент вивчає українську мову. 3. Ми пишемо речення. 4. Ти вивчив слова? 5. Купи мені, будь ласка, морозиво. 6. Я прочитала книжки. 7. Хто взяв колесо? 8. Тут лежать зошити? 9. діти допоможуть нам. 10. Де навчаються студенти?

31. Прочитайте речення. Запишіть запитання за зразком. (Read the sentences. Create questions as shown in the example.)

Зразок: Цей студент добре розмовляє українською мовою. – Який студент?

1. Ця студентка правильно пише українською. 2. Ці студенти добре грають у футбол. 3. Цей стіл стоїть біля вікна. 4. Ця люстра висить над столом. 5. Це кіно ми вже дивилися. 6. Ці речі лежать у шафі.

2.2 ОСОБОВІ ТА ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ

(Personal and possessive pronouns)

Присвійні займенники узгоджуються з іменниками за родами, числами та відмінками, за винятком форм **його, її**, які залишаються незмінними.

Займенник **Ви** використовуємо замість **ти**, коли йдеться про старших людей, людей похилого віку чи незнайомих людей.

Possessive pronouns agree with nouns in gender, number and case, except for the forms його, її, which remain the same.

Bu can be used instead of tu, when referring to the elderly, seniors or strangers.

	Особові займенники (<i>Personal pronouns</i>)	Присвійні займенники (<i>Possessive pronouns</i>)	
		однина (<i>singular</i>)	множина (<i>plural</i>)
1 особа однини (<i>1st person</i>)	Я	мій (<i>ч. р.</i>) (<i>my</i>) моя (<i>ж. р.</i>) моє (<i>с. р.</i>)	мої
2 особа однини (<i>2nd person</i>)	ТИ	твій (<i>ч. р.</i>) (<i>your</i>) твоя (<i>ж. р.</i>) твоє (<i>с. р.</i>)	твої
3 особа однини (<i>3rd person</i>)	він (<i>ч. р.</i>) вона (<i>ж. р.</i>) воно (<i>с. р.</i>)	його (<i>his</i>) її (<i>her</i>) його	його її його
		однина (<i>singular</i>)	множина (<i>plural</i>)
1 особа множини (<i>1st person</i>)	МИ	наш (<i>ч. р.</i>) (<i>our</i>) наша (<i>ж. р.</i>) наше (<i>с. р.</i>)	наші
2 особа множини (<i>2nd person</i>)	ВИ	ваш (<i>ч. р.</i>) (<i>your</i>) ваша (<i>ж. р.</i>) ваше (<i>с. р.</i>)	ваші
3 особа множини (<i>3rd person</i>)	ВОНИ	їхній (<i>ч. р.</i>) (<i>their</i>) їхня (<i>ж. р.</i>) їхнє (<i>с. р.</i>)	їхні

32. Виберіть правильний варіант. (*Choose the correct option.*)

Мій, моя, моє, мої.

1. Це стіл. 2. Це місто. 3. Тут зошити. 4. Там речі. 5. Ось картина. 6. Це масло. 7. Це ноутбук. 8. Тут дитина.

Твій, твоя, твоє, твої.

1. Ось місце. 2. Тут олівці. 3. Там вагон. 4. Це сумки. 5. Це гроші. 6. Це лист. 7. Це подруга. 8. Ось посилка.

Наш, наша, наше, наші.

1. Це парк. 2. Ось вулиця. 3. Тут магазини. 4. Там вікно.

5. Це ресторан. 6. Це машини. 7. Тут площа. 8. Це життя.

Ваш, ваша, ваше, ваші.

1. Це друг. 2. Ось школа. 3. Це університет. 4. Це аудиторії. 5. Це крісло. 6. Тут викладач. 7. Там кімната. 8. Це однокласник.

Їхній, їхня, їхнє, їхні.

1. Це транспорт. 2. Це заводи. 3. Ось поле. 4. Тут зупинка. 5. Це ворота. 6. Це басейн. 7. Там аптека. 8. Це озеро.

33. Закресліть зайвий займенник. (Cross out the extra pronoun.)

1. Її, ваш, ~~наша~~, мій.
2. Ваше, їхнє, моє, твій.
3. Їхні, ваші, мій, твій.
4. Його, наша, твоя, ваш.
5. Її, наші, мої, їхня.
6. Твій, мій, наш, ваше.
7. Наша, їхня, ваші, твоя.
8. Моє, ваша, твоє, наше.
9. Наші, мої, твій, її.
10. Моя, наша, ваш, їхня.
11. Твоє, його, ваш, наш.
12. Моє, твоє, ваше, їхній.

34. Запишіть правильні присвійні займенники. (Fill in the correct possessive pronouns.)

1. Це мої батьки. Це дід. Там машина. Це онуки. 2. Це Оля. Це мама. Це сестра й брат. 3. Це Віктор та Марія. Це син Андрій. Це батьки. Там квартира. 4. Це я. Це книжка. Там газети та листи. 5. Це Іван. Це будинок. Там машина, а тут квіти ростуть. 6. Це мій дідусь. Ось окуляри, а там на столі ліки. 7. Це моя бабуся. ліки в шухляді стола, а на столі лежать ... книжки. 8. Це мої друзі. Тут будинок та машина. А там діти. 9. Це моє місто. Ось ресторани та кафе. На окраїні знаходяться автозаправні станції. 10. Ось мої діти. Під ліжком іграшки, а на ліжку – книжки.

35. Запишіть речення. (Complete the sentences.)

Зразок: Він знає, де друг. – Він знає, де його друг.

1. Вона не знає, де подруга живе після закінчення школи. 2. Ми знаємо, де викладач проводить лекції. 3. Він знає, де окуляри. 4. Ти бачиш, де зошит? 5. Вони кажуть, що це ручки. 6. Я не знала, що це були студент та сестра. 7. Вони не знають, де сусід та сусідка. 8. Ти кажеш, що у неї рот, волосся, очі. 9. Вона не бачить, де лежать зошити та книжки. 10. Тато хоче знати, де син купив свою машину.

36. Запишіть за зразком. (*Complete the sentences as shown in the example.*)

Зразок: Це я. Це кімната. – Це моя кімната.

1. Це я. Це дім. Тут квартира. Там ліжко, стіл, крісло. Це комп'ютер. Там друзі.

2. Це ти. Це стіл. Тут речі: олівець, ручка, книжки. Тут друг та подруга.

3. Це ми. Це університет. Це декан і викладачка. Там група, а тут студенти. Тут також аудиторії.

4. Це ви. Це місто. Тут магазини. Там кінотеатр. Це люди.

5. Це вони. Це кухня. Тут стіл. Це чашки, а там тарілки.

37. Продовжте речення, використавши слова з довідки. (*Complete the sentences using the words from the list.*)

1. Це його 2. Це моє 3. Це наші 4. Це ваш 5. Це її 6. Тут моя 7. Це твій 8. Там їхні 9. Тут мої 10. Це наш 11. Це ваші 12. Це твоє 13. Це мій 14. Це ваше

Довідка: ноутбук, стіл, мама, стадіон, ручки, сумки, друг, сусідка, пальто, ящик, дороги, життя, паспорти, волосся.

38. Запишіть за зразком. (*Complete the sentences as shown in the example.*)

Зразок: Це мій тато. Це ключі. – Це мій тато. Це його ключі.

1. Це моя бабуся. Це хустина. 2. Ось мої батьки. Це будинок та машина. 3. Це Микола. Ось контрольна робота. 4. Це Іра та Оля. Тут сумки. 5. Це моє місто. Це вулиці. 6. Це наш викладач. Там ... студенти. 7.

То моя квартира. Це вікна. 8. Це його сусіди. Там будинок і садок. 9. Тут її друзі живуть. Ось вулиця. 10. Це твоє життя. У чому сенс?

чий? (ч. р.) (<i>whose?</i>)	мій тато, мій зошит, мій телефон
чия? (ж. р.)	моя мама, моя книжка, моя сумка
чиє? (с. р.)	моє місто, моє обличчя, моє життя
чий? (множина)	мої діти, мої батьки, мої книжки

39. Запишіть за зразком. (*Create sentences as shown in the example.*)

Зразок: Чий це словник? Це твій словник?

Словник (ти), малюнок (він), завдання (вона), відро (я), взуття (ти), одяг (ми), куртки (ви), група (він), викладач (ми), країна (вони), дочка (я), дитина (вона), велосипед (ми), машина (вони), сумки (ви), букет (ти), комп'ютер (він), карти (вони), діти (ви), зошити (я), газета (ти), журнали (ти).

40. Запишіть правильно речення. (*Fill in the sentences correctly.*)

1. Це не (я) автомобіль. Він (Ви)? – Ні, він не (я), напевно, він (він). 2. Цей кіт (ти)? – Ні, він не (я). Я думаю, він (він). 3. Ці яблука не (ми). Вони (ви). 4. Це не (я) чашка. Це (вона). – Так, це (вона) чашка. Візьми, якщо хочеш. 5. Це (я) завдання, а де? 6. Це (ти) книжка? Можна взяти її, бо не знаю, де (я).

41. Запишіть питання до підкреслених слів. (*Create questions regarding the underlined words.*)

Зразок: Це мій син. – Чий це син?

1. Це мій будинок. Це моя кімната. Це моє вікно. Мої батьки вдома. Це мій друг. Це моя подруга. Ось моє місце. Моє ім'я Галина.

2. Це твій телефон. Це твоя школа. Це твої діти. То твоя мама. Ось твоє завдання. Це твій ноутбук. Це твої викладачі.

3. Це наша аудиторія. Там наші книжки й словники. Це наша кафедра. Там наш викладач. То наші студенти.

4. Це ваша машина. Це ваш мотоцикл. Це ваше село. Це ваші діти. Це ваш син. Це ваша вулиця. Це ваші слова.

5. Це їхні тварини. Це їхній дім. То їхнє село. Ось їхня машина. Це їхній син. Це їхня бабуся.

42. Запитайте, чий це речі. Дайте відповіді за зразком. (*Ask who owns the items. Provide the answers as shown in the example.*)

Зразок: – Це ваш паспорт?

– Так, мій.

– Ні, не мій.

– Чий це паспорт?

– Я не знаю, чий це паспорт.

1. Це ваші документи? 2. Це твій зошит? 3. Це його гроші? 4. Це їхні батьки?
5. Тут її плаття? 6. Це їхнє кафе? 7. Це наш дім? 8. Це її олівці? 9. Це ваше фото?
10. Це моя зубна щітка? 11. То його чоботи? 12. Там твій син? 13. Це ваша школа?
14. Тут їхня палата?

2.3 ПИТАЛЬНІ ЗАЙМЕННИКИ

(*Interrogative pronouns*)

Хто? (*who?*)

Що? (*what?*)

Який? (*ч. р.*) (*what kind?*)

Яка? (*ж. р.*)

Яке? (*с. р.*)

Які? (*множина*)

} (однина)

Чий? (*ч. р.*)(*whose?*)

Чия? (*ж. р.*)

Чие? (*с. р.*)

Чії? (*множина*)

} (однина)

Котрий? (*ч. р.*) (*which number?*)

Котра? (*ж. р.*)

Котре? (*с. р.*)

Котрі? (*множина*)

} (однина)

Скільки? (*how many? how much?*)

43. Заповніть пропуски, використовуючи займенники: чий, чия, чие, чії. (*Fill in: чий, чия, чие, чії.*)

1. Повторіть, будь ласка, це книжка? 2. Я знаю, сумка на столі.
3. Брат запитує, книги лежать там? 4. Ви не знаєте, дівчина та хлопець дивляться фільм? 5. Я запитую, це студенти? 6. Скажіть, будь ласка, це аудиторія? 7. Вони хочуть знати, діти читають ці книжки? 8.

Ми не розуміємо, гуртожиток знаходиться на цій вулиці. 9. Вони знають, брат є там. 10. Ти знаєш, це стіл?

44. Запишіть вправу за зразком. (Write sentences as shown in the example.)

Зразок: Чия це квартира? – Це моя квартира. Це твоя квартира. Це його квартира. Це її квартира. Це наша квартира. Це ваша квартира. Це їхня квартира.

Магазин, церква, музей, таксі, пошта, лікарня, сміття, гості, поїзд, готель, дерева, букет, гроші, гривня, копійки, квартира, стадіон, будинок, автобус.

45. Складіть діалог за зразком. (Create a dialogue as shown in the example.)

Зразок: – Це ваша ручка?

- Так, моя.
- Ні, не моя.
- Чия це ручка?
- Я не знаю, чия це ручка.

1. Це ваш підручник? 2. Це мій журнал? 3. Це ваша лінійка? 4. Це моя група? 5. Це його газета? 6. Це твоє фото? 7. Це її крісло? 8. Це ваше прізвище? 9. Це наше завдання? 10. Це твоя адреса? 11. Це їхня школа? 12. Це твої речі? 13. Це ваші словники? 14. Це твій лист? 15. Це наша кімната? 16. Це її ноутбук?

46. Запишіть відповідь на запитання. (Write the answer to the question.)

Зразок: Чий це син? (ти) – Це твій син.

1. Чий це банан? (я) 2. Чия це ручка? (вона) 3. Чиї там студенти? (ми) 4. Чиє це місто? (ви) 5. Чия книжка лежить тут? (він) 6. Чия сумка стоїть там? (вона) 7. Чиї це друзі? (ми) 8. Чиє це поле? (вони) 9. Чий це тато? (я) 10. Чия то дитина? (вона) 11. Чиї це зошити? (ви) 12. Чиє це вікно? (я)

47. Поставте запитання до підкреслених слів. (Create questions regarding the underlined words.)

Зразок: Це мій автобус. – Чий це автобус?

1. Це мій клас. 2. Це мої знайомі. 3. Тут мій дім. 4. Моє прізвище Петренко. 5. Це твоя вулиця. 6. Там твоє місто. 7. Це твій вагон. 8. Тут твої речі. 9. Це його кухня. 10. Там його ніж. 11. Тут його відро. 12. Це його тарілки. 13. Це її куртка. 14. То її взуття. 15. Тут її паспорт. 16. Це її цукерки. 17. Це наш керівник. 18. Це наші тварини. 19. То наше море. 20. Там наша зупинка. 21. Це ваш стіл. 22. Це ваше ім'я. 23. Тут ваші ножиці. 24. Там ваша аудиторія. 25. Ось наш поверх. 26. Тут наші студенти. 27. Це наше завдання. 28. То наша викладачка.

48. Говоріть. (*Speak.*)

Зразок: – Це твій зошит?

– Так, це мій зошит.

– Ні, це не мій зошит. Я не знаю, чий це зошит.

1. – ... ?

Так, це його книжка.

....

2. – ... ?

Так, це мій син.

....

3. – ... ?

Так, її зошити тут.

....

4. – ... ?

Так, це наш викладач.

....

5. – ... ?

Так, тут наша аудиторія.

....

6. – ... ?

Так, це їхні школярі.

....

49. Прочитайте тексти. (*Read the texts.*)

1. Це наш університет. Тут наша аудиторія. Там мій стіл. Це мої зошити та книжки. То моя подруга. Це її ручка та її олівець. А то мій друг. Це його ручка та його олівці. Ось наша викладачка. Її звать Наталя Василівна. Тут також наші студенти. Вони іноземці. А там український студент. Він мій друг. Його звати Іван.

2. – Чий це брат?

– Це мій брат.

– Як його звати?

– Максим.

– Хто він?

– Він студент.

– Це його словник?

– Ні, не його. Це мій словник.

4. – Чия це подруга?

– Це його подруга.

– Вона студентка?

– Так.

– Як її звати?

– Олена.

– Це її телефон?

– Так, її.

3. – Хто це?

– Це наші іноземні студенти.

– Як їх звати?

– Мохамед та Самір.

– Звідки вони?

– Вони приїхали з Нігерії.

– Це їхні книжки?

– Ні, це наші.

5. – Що це?

– Це сумка.

– Чия це сумка?

– Це моя сумка.

– Що там?

– Там Ваші зошити та книжки.

– А що ще є в сумці?

– Мій телефон та, звичайно, гроші.

50. Прочитайте діалог. Запитайте свого одногрупника про його сім'ю.

(Read the dialogue. Ask your classmate about his/her family.)

Микола: – Іване, де працює твій батько?

Іван: – Тато працює на заводі. Він інженер.

Микола: – А мати?

Іван: – Мама вчителька, вона працює в школі. Мої батьки живуть у Харкові. Харків – це велике українське місто.

Микола: – Твої брат та сестра ще ходять до школи?

Іван: – Так, мій молодший брат ще ходить до школи. Він любить спорт, а особливо грати у футбол. Але моя старша сестра уже закінчила університет. Вона любить читати.

3 ПРИКМЕТНИКИ

(Adjectives)

який? яка? яке? які? (what? which?)

В українській мові прикметник узгоджується з іменником у роді, числі та відмінку.

In Ukrainian the adjective agrees with the noun in gender, number and case.

	Однина (singular)			Множина (plural)		
	Чоловічий рід (the masculine gender)	Жіночий рід (the feminine gender)	Середній рід (the neuter gender)			
	який?	яка?	яке?			
	-ий -ій	-а -я	-е -є	які?	-і	
	чорний стіл синій телефон	чорна сумка синя сумка	Чорне море синє море			чорні столи сині телефони

51. Прочитайте. (Read.)

Це гарний парк.

-ий

Який це парк?

Це гарна машина.

-а

Яка це машина?

Це гарне село. -е Яке це село?
 Це гарні квіти. -і Які це квіти?

Який?	Яка?	Яке?	Які?
молодий	молода	молоде	молоді
новий	нова	нове	нові
зелений	зелена	зелене	зелені
добрий	добра	добре	добрі
теплий	тепла	тепле	теплі
швидкий	швидка	швидке	швидкі
високий	висока	високе	високі

52. Запишіть прикметники в правильній формі. (*Write the adjectives in the correct form.*)

Гарний: вулиця, місто, діти, церква, квіти, небо, море, жінка, концерт, студенти.

Смачний: тістечко, банан, кава, напій, молоко, яблука, морква, ананаси, торт, вареники.

Старий: велосипед, машина, літаки, таксі, човен, тролейбуси, метро, вантажівка, транспорт, кораблі.

Модний: пальто, костюм, спідниця, джинси, одяг, рукавиці, плаття, блуза, жакет, чоботи.

Порожній: каструля, холодильник, відро, тарілки, чайник, пляшки, кружка, миска, блюдце, банки.

Гарячий: суп, канапки, чай, кава, вареники, макарони, шоколад, вода, молоко, хліб.

53. Заповніть пропуски, вибравши правильні прикметники з довідки. (*Fill in the blanks by choosing the correct adjectives from the list.*)

1. Це книжка. 2. Ось дім. 3. Тут молоко. 4. Це дерева. 5. Там стадіон. 6. Це швидкість. 7. Це жінка. 8. Це пісок. 9. Це питання. 10. Ось кімната. 11. Там діти. 12. Це вікно.

Довідка: високий, тепле, складне, великий, світлі, світла, малі, теплий, жовті, висока, молода, чисте.

54. Утворіть словосполучення «прикметник + іменник». (Form the phrase by combining “adjective + noun”.)

Зразок: Високий хлопець, висока дівчина, високе дерево, високі люди.

Чистий, вузький, зручний, довгий, іноземний, короткий, чорний, добрий, гарний, широкий.

55. Дайте відповіді на запитання. (Answer the questions.)

1. Який то будинок? (великий)
Яка то квартира?
Яке то озеро?
Які то дерева ?
2. Який це словник? (український)
Яка це буква?
Яке це речення?
Які це слова?
3. Який це фільм? (цікавий)
Яка це книжка?
Яке це відео?
Які це газети?
4. Який це костюм? (сірий)
Яка це спідниця?
Яке це взуття?
Які це штани?
5. Який то чай? (солодкий)
Яка то кава?
Яке то морозиво?
Які то цукерки?
6. Який це мультфільм? (новий)
Яка це машина?
Яке це вікно?
Які це студенти?
7. Який це олівець? (червоний)
Яка це ручка?
Яке це яблуко?
Які це помідори?

8. Який це сік? (холодний)
 Яка це вода?
 Які це страви?

56. Прочитайте. Складіть свої запитання за зразком. (Read. Create your own questions according to the model.)

Який це журнал? Який це ...

Яка це книжка? Яка ...

Яке це слово? Яке ...

Які це букви? Які ...

57. Утворіть від поданих прикметників форми усіх родів та множини. (Form all genders and plurals of the given adjectives.)

Прикметники – антоніми (Adjectives – antonyms)	
багатий – бідний (<i>rich – poor</i>)	м'який – твердий (<i>soft – hard</i>)
балакучий – мовчазний (<i>talkative – silent</i>)	новий – старий (<i>new – old</i>)
білий – чорний (<i>white – black</i>)	перший – останній (<i>first – last</i>)
великий – малий (<i>big – small</i>)	працьовитий – ледачий (<i>hardworking – lazy</i>)
веселий – сумний (<i>cheerful – sad</i>)	ранній – пізній (<i>early – late</i>)
високий – низький (<i>high – low, short</i>)	розумний – дурний (<i>clever – stupid</i>)
вузький – широкий (<i>narrow – wide</i>)	свій – чужий (<i>own – stranger</i>)
гарний – поганий (<i>good – bad</i>)	свіжий – черствий (<i>fresh – stale</i>)
гарячий, теплий – холодний (<i>hot, warm – cold</i>)	солодкий – кислий (<i>sweet – sour</i>)
глибокий – мілкий (<i>deep – shallow</i>)	сміливий – боязкий (<i>brave – timid</i>)
голосний – тихий (<i>loud – quiet</i>)	сонячний – дощовий (<i>sunny – rainy</i>)
добрий – злий (<i>good – evil</i>)	сухий – мокрий (<i>dry – wet</i>)
довгий – короткий (<i>long – short</i>)	темний – світлий (<i>dark – light</i>)
жартівливий – серйозний (<i>joking – serious</i>)	товстий – худий (<i>fat – thin</i>)
живий – мертвий (<i>alive – dead</i>)	цікавий – нудний (<i>interesting – boring</i>)
молодий – старий (<i>young – old</i>)	чистий – брудний (<i>clean – dirty</i>)
молодший – старший (<i>younger – older</i>)	широкий – вузький (<i>wide – narrow</i>)
	щедрий – скупий (<i>generous – stingy</i>)
	яскравий – тьмяний (<i>bright – dull</i>)

58. Знайдіть пари прикметників. (Find pairs of adjectives.)

товста	чисте	широкий	брудне
холодна	низький	худа	пізня
м'який	великий	чорний	твердий
рання	білий	високий	тепла
глибокий	вузький	мілкий	малий

працьовити	молоде	жартівливий	злий
щедрий	вихований	чужа	розумна
своя	добрий	боязкий	скупий
спокійний	старе	невихований	дурна
серйозний		ледачий	

59. Запишіть антоніми до прикметників. (Write the antonyms for the adjectives.)

Холодний ≠
 старий ≠
 брудний ≠
 світлий ≠
 молодший ≠
 великий ≠

короткий ≠
 широкий ≠
 гарний ≠
 повний ≠
 веселий ≠
 тонкий ≠

60. Запишіть за зразком. (Complete the exercise as shown in the example.)

Зразок: Високий хлопець – низький хлопець.

Мале село –, чорне волосся –, чисті вулиці –,
цікава книжка –, старе місто –, молодша сестра –,
широкі дороги –, довге життя –, перше слово –, старий
чоловік –, холодна вода –, дощовий день –

61. Дайте відповіді на запитання. (Answer the questions.)

1. Які книжки ти читаєш? (український) 2. Які олівці лежать на столі?
(старий) 3. Які студенти сидять в аудиторії? (іноземний) 4. Яке повітря надворі?
(теплий) 5. Який телефон він купив? (новий) 6. Яка лінійка лежить на столі?
(довгий) 7. Яке плаття висить у шафі? (кольоровий) 8. Яке молоко я п'ю?
(свіжий) 9. Який будинок ти малюєш? (красивий) 10. Які квіти стоять у вазі?
(жовтий і червоний)

62. Запишіть запитання до прикметників. (Create questions regarding the adjectives.)

Зразок: На столі стоїть дорога ваза. – Яка ваза стоїть на столі?

1. Студенти пишуть довгі речення. 2. Він читає українські тексти. 3. Ми
дивимося цікавий фільм. 4. Мама готує смачне какао. 5. Я маю старий підручник.
6. Діти купують зелені яблука. 7. У нього є дорога машина. 8. Я люблю пити
солодкий чай. 9. Ми читаємо свіжі газети. 10. У нього темне волосся. 11. Його
лате дуже солодке. 12. Я хочу купити червону машину. 13. Він написав цікаве
оповідання. 14. Мої батьки купили нову квартиру.

Підсилювальні слова: **такий, така, таке, такі**

(The emphatic words *so/such*)

The emphatic words **такий, така, таке, такі** emphasizes the attributive quality of another adjective. It agrees with the latter in gender, case and number: **такий гарний чоловік** (*such a nice man*), **така гарна жінка** (*such a nice woman*), **таке гарне місто** (*such a nice city*), **такі гарні діти** (*such beautiful children*).

63. Заповніть пропуски в реченнях, використовуючи підсилювальні слова: *такий, така, таке, такі.* (Fill in: *такий, така, таке, такі.*)

1. Я знаю, вона красива, як сонце.
2. Київ – не великий, як Лондон.
3. Він відважний, як воїн.
4. Ми щасливі, що зустріли тебе.
5. Вони добрі, завжди допомагають усім.
6. Що трапилося? Ти веселий сьогодні.
7. Яблуко кисле, що я не змогла його доїсти.
8. Тернопіль же гарний, як ваше місто?
9. Сьогодні теплий день, здається, що це ще літо.
10. Твоя дочка висока.

4 КАТЕГОРІЯ ВІДМІНКА

(Categories of cases)

В українській мові іменники відмінюються. Відмінювання – це зміна закінчення іменника для позначення його функції в реченні. Закінчення, яких іменник може набувати залежно від його функції в реченні, називаються відмінками. В українській мові сім відмінків, кожен з яких відповідає на певне запитання і має певне значення.

In Ukrainian nouns decline. Declension is a change in the ending of a noun to denote its function in the sentence. The categories of endings a noun can acquire depending on its function in the sentence are called cases.

There are seven cases in the Ukrainian language. Each answers a certain question and has a certain meaning.

4.1 НАЗИВНИЙ ВІДМІНОК (Н. В.)

(The nominative case)

хто? (who?) що? (what?)

Уживається (Is used):

❖ як підмет (*as a subject*):

Хто допоміг тобі написати лист? – **Мама** допомогла мені написати лист.

Що лежить на столі? – **Книжка** лежить на столі.

64. Прочитайте речення. Знайдіть форми називного відмінка. (Read the sentences. Find the forms of the nominative case.)

1. Це красиве місто.
2. Чоловік купує в кіоску газети.
3. Я люблю слухати музику.
4. Мама купила мені вчора красиве плаття.
5. Його батьки відпочивають

на морі. 6. Синя папка лежить на столі. 7. Мій друг дивиться футбол. 8. Він добре і швидко розмовляє українською мовою. 9. На зупинці люди чекають на автобус. 10. Вони думають про друга, якого давно не бачили. 11. Фільм тривав дві з половиною години. 12. Наша викладачка забула парасоллю вдома.

4.2 МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (М. в.)

(The locative case)

на, у/в кому? на, у/в чому? (on, in whom? on, in what?)
де? (where?)

Уживається (Is used):

❖ для позначення місця, де відбувається дія *(to indicate a location where an action takes place)*

Де моя книжка? – Вона **на столі**. Де ти навчаєшся? – Я навчаюся **в технічному університеті**. *(Where is my book – It is on the table. Where do you study? – I study at a technical university.)*

❖ для позначення музичних інструментів, на яких грають *(to denote musical instruments one plays)*

Я граю **на гітарі**, а моя сестра – **на піаніно**. *(I play the guitar and my sister plays the piano.)*

❖ для позначення місця дії після прийменника **по** *(to indicate the place of action after the preposition по)*

Машина їде **по дорозі**. *(A car is driving along the road.)*

❖ для позначення часу *(telling the time)*

Я прокидаюся **о 6 (шостій) годині**. *(I wake up at 6 o'clock.)*

❖ для позначення місяця, коли відбувається дії *(to denote a month of action)*

Я народилася **у квітні**. *(I was born in April.)*

Дієслова, після яких уживається місцевий відмінок

(Verbs after which the locative case is used)

Недоконаний вид (що робити?) <i>(imperfective aspects of a verb, what to do?) + ending in the present tense</i>	Доконаний вид (що зробити?) <i>(perfective aspects of a verb, what to have done?) + ending in the future tense</i>	Приклади <i>(examples)</i>
бачити + по <i>(to see)</i> (бачу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)	побачити + по (побачу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)	Я бачив її по скайпу. Він був здивований, коли побачив по телевізору свого друга.

бити + по (<i>to beat</i>) (б'ю, б'єш, б'є, б'ємо, б'єте, б'ють)		А ти знаєш, що футболісти б'ють по воротах, а не по вікнах.
бігати + по (<i>to run</i>) (бігаю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)		Я бігав по дворі. Як весело бігати з дівчатами по селі та колядувати.
бігти + по (<i>to run</i>) г – ж (біжу, -жиш, -жить, -жимо, -жите, -жать)		Неможливо швидко бігти по піску. Дивися, він біжить по снігу.
брати (<i>to take</i>) (беру, -єш, -є, -ємо, -єте, -уть)	взяти (візьму, -єш, -є, -ємо, -єте, -уть)	Ми беремо книжки в бібліотеці. Ми взяли участь у зборах.
бувати (<i>to be</i>) (буваю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	побувати (побуваю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Я намагаюся часто бувати в селі. Він побував у Карпатах.
бути (<i>to be</i>) (є)	буду, -єш, -є, -ємо, -єте, -уть	Батько був на зборах. Вона (є) в поганому настрої.
варити (<i>to cook</i>) (варю, -иш, -ить, -имо, -ите, -ять)	зварити (зварю, -иш, -ить, -имо, -ите, -ять)	Варити гречку можна в мультиварці чи в каструлі на плиті.
везти (<i>to drive</i>) (везу, -єш, -є, -ємо, -єте, -уть)	привезти (привезу, -єш, -є, -ємо, -єте, -уть)	Мама везла дитя у візочку. Хто везе хатку на собі? (<i>Загадка</i>)
вивчати (<i>to learn</i>) (вивчаю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	вивчити (вивчу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)	Ми вивчаємо слова на заняттях. Студенти вивчили історію Тернополя на лекціях.
виконувати (<i>to perform</i>) (виконую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	виконати (виконаю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Він виконує завдання на комп'ютері. На концерті виконали пісні Івасюка на бандурі.
висіти (<i>to hang</i>) с – ш (вишу, -сиш, -сить, -симо, -сите, -сять)		На стінах висіли картини. Червоні яблука висять на дереві.
виховувати (<i>to bring up</i>) (виховую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	виховати (виховаю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Як виховати в дитині лідера. Ми виховали в собі самоповагу.
грати (<i>to play</i>) (граю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	зіграти (зіграю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Вони грають на барабанах. Вона мріяла зіграти в комедії.
друкувати (<i>to print</i>) (друкую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	надрукувати (надрукую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Її статтю надрукували в місцевій газеті. Фотографію ми надрукуємо на принтері.

економити (<i>to save</i>) м – млі (економлю, -миш, -мить, -мимо, -мите, -млять)	зекономити м – млі (зекономлю, -миш, -мить, -мимо, -мите, -млять)	Не слід економити на харчуванні. Вона завжди економила на собі.
женитися (<i>to get married</i>) (женюся, -ишся, -иться, -имосся, -итесья, -яться)	оженитися (оженюся, -ишся, -иться, -имосся, -итесья, -яться)	Він не жениться на багатій дівчині. Він ожениється на моїй дочці.
жити (<i>to live</i>) (живу, -веш, -ве, -вемо, -вете, -вуть)		Мої батьки живуть у місті. На планеті живе чимало дивних тварин.
записувати (<i>to write down</i>) (записую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	записати с – ш (запишу, -єш, -є, -ємо, -ете, -уть)	Вона записує все на диктофоні. Ти кажи, а я запишу в блокноті.
зачиняти (<i>to close</i>) (зачиняю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	зачинити (зачиню, -иш, -ить, -имо, -ите, -ять)	Його зачинили в порожній кімнаті. Я зачиню собаку в клітці.
знаходити (<i>to find</i>) д – дж (знаходжу, -диш, -дять, -димо, -дите, -дят)	знайти (знайду, -деш, -де, -демо, -дете, -дуть)	Він часто знаходить мої речі у своїй шухляді. Ти знайдеш свій телефон на столі.
зупинятися (<i>to stop</i>) (зупиняюся, -єшся, -ється, -ємося, -єтесья, -ються)	зупинитися (зупинюся, -ишся, -иться, -имосся, -итесья, -яться)	Ми завжди зупиняємося в цьому номері. Вона зупиниться в готелі.
купатися (<i>to bathe</i>) (купаюся, -єшся, -ється, -ємося, -єтесья, -ються)	скупатися (скупаюся, -єшся, -ється, -ємося, -єтесья, -ються)	Краще купатися в озері чи басейні? Ми скупаємося в річці.
купувати (<i>to buy</i>) (купую, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	купити (куплю, -иш, -ить, -имо, -ите, куплять)	У магазині я купую м'ясо, а на базарі – овочі.
лазити+по (<i>to climb</i>) з – ж (лажу, -зиш, -зять, -зимо, -зите, -зять)		Маленькі жучки лазять по траві. По деревах я лазив, коли був дитиною.
лежати (<i>to lie</i>) (лежу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)		На ліжку лежав кіт. Мої речі лежать у коридорі.
лізти + по (<i>to climb</i>) (лізу, -єш, -є, -ємо, -ете, -уть)		Дивися, по піску лізе черепаха. Подивися, по мені щось лізе?
лягати (<i>to lie down</i>) (лягаю, -єш, -є, -ємо, -єте, -ють)	лягти (ляжу, -жеш, -же, -жемо, -жете, -жуть)	Він не захотів лягати у вітальні. Я ляжу в спальні.

малювати (<i>to draw</i>) (малюю, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	намалювати (намалюю, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	Моя дитина часто малює в блокноті. Діти намалювали малюнки на асфальті.
мити (<i>to wash</i>) (мию, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	помити (помию, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	Моя мама миє яблука в теплій воді у мисці. Я помию руки на кухні.
навчатися (<i>to study</i>) (навчаюся, -єшся, -ється, -ємося, -єтеся, -ються)		Ми навчаємося в технічному університеті, а вони – в медичному.
оголошувати (<i>to announce</i>) (оголошую, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	оголосити с – ш (оголошу, -сиш, -сять, -симо, -сите, -сять)	У мікрофон оголошують, що поїзд прибуває. По радіо оголосили про локдаун.
пекти (<i>to bake</i>) (печу, -чеш, -че, -чемо, -чете, -чуть)	спекти (спечу, -чеш, -че, -чемо, -чете, -чуть)	Я завжди печу піцу на сковорідці. Мама спече хліб у духовці.
перемагати (<i>to win</i>) (перемагаю, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	перемогти г – ж (переможу, -жеш, -же, -жемо, -жете, -жуть)	Він любив перемагати в поєдинках. Вона перемогла на виставці.
писати (<i>to write</i>) (пишу, -шеш, -ше, -шемо, -шете, -шуть)	написати (напишу, -шеш, -ше, -шемо, -шете, -шуть)	Пишіть у зошитах. У пресі пишуть про захворювання.
повертатися (<i>to return</i>) (повертаюся, -єшся, -ється, -ємося, -єтеся, -ються)	повернутися (повернуся, -єшся, -ється, -ємося, -єтеся, -уться)	Батьки повертаються на машині. Вони повернулися поїздом у загальному вагоні.
прати (<i>to wash</i>) (перу, -єш, -е, -ємо, -ете, -уть)	попрати (поперу, -єш, -е, -ємо, -ете, -уть)	Він пере в мисці. Ми поперемо в пральній машині.
розмовляти (<i>to talk</i>) (розмовляю, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)		Ми часто розмовляли по телефону. Я буду з тобою розмовляти по скайпу.
сидіти (<i>to sit</i>) д – дж (сиджу, -диш, -дять, -димо, -дите, -дять)		Він не любив сидіти в темній кімнаті. Вона сиділа на станції та чекала на поїзд.
смажити (<i>to fry</i>) (смажу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)	посмажити (посмажу, -иш, -ить, -имо, -ите, -ать)	Сестра смажить м'ясо на олії. Ти посмажиш картоплю на плитці?
стояти (<i>to stand</i>) (стою, -їш, -їть, -їмо, -їте, -ять)	постояти (постою, -їш, -їть, -їмо, -їте, -ять)	Відчини двері йому, він стоїть на порозі. Крісло стоїть у кутку кімнати.
утікати (<i>to flee</i>) (утікаю, -єш, -є, -ємо, -ете, -ють)	утекти к – ч (утечу, -чеш, -че, -чемо, -чете, -чуть)	Було важко втікати у чоботях. Вони втекли на велосипедах.

чекати (<i>to wait</i>) (чекаю, -еш, -є, -ємо, -єте, -ють)	почекати, зачекати (почекаю, -еш, -є, -ємо, -єте, -ють)	Я чекаю тебе на зупинці. Ми зачекаємо на тебе в аудиторії.
щастити (<i>to be lucky</i>) (щастить)	пощастити (пощастить)	Мені щастить у житті. Не пощастило йому в подорожі.

4.2.1 ІМЕННИКИ

(Nouns)

	Називний відмінок хто? що? (<i>The nominative case: who? what?</i>)	Місцевий відмінок на, у (в) кому? на, у (в) чому? (<i>The locative case: on, in whom? on, in what?</i>)					
Чоловічий рід (він) (<i>the masculine gender</i>)	- 0 (-и, -і): стіл (столи) телефон (телефони) -к (-и) парк (парки) банк (банки) -й (-ї) ✓ музей (музеї) ліцей (ліцеї) ✓ бій (бої) рай	-і (-ах, -ях) на столі (на столах) у телефоні (у телефонах) -у (-ах) у парку (у парках) у банку (у банках) -ї (-ях) - у музеї (у музеях) у ліцеї (у ліцеях) - у бою (у боях) у раю					
Жіночий рід (вона) (<i>the feminine gender</i>)	-а (-и) шафа (шафи) книж <u>к</u> а (книжки) -я (-і) пісня (пісні) -ія (-ії) історія (історії)	-і (-ах) у шаф <u>і</u> (у шаф <u>ах</u>) у книж <u>ц</u> і (у книж <u>к</u> ах) <table border="0" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="text-align: center;">Г → З</td> <td rowspan="3" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="3" style="vertical-align: middle;">тільки в однині</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">к → ц</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">х → с</td> </tr> </table> -і (-ях) у пісн <u>і</u> (у пісн <u>я</u> х) -ії (-іях) в істор <u>ії</u> (в істор <u>і</u> ях)	Г → З	}	тільки в однині	к → ц	х → с
Г → З	}	тільки в однині					
к → ц							
х → с							
Середній рід (воно) (<i>the neuter gender</i>)	-о (-а) село (села) але ліж <u>к</u> о (ліж <u>к</u> а) -е (-я) море (мор <u>я</u>)	-і (-ах) у сел <u>і</u> (у сел <u>а</u> х) на ліж <u>к</u> у (ліж <u>к</u> ах) -і (-ях) у мор <u>і</u> (у мор <u>я</u> х)					

Уживання прийменників *в/у, на* в місцевому відмінку.

Іменники в місцевому відмінку вживаються з прийменниками **в/у, на**. Для української мови не є характерним збіг голосних або приголосних. Тому для уникнення збігу приголосних вживається **у**, а для уникнення збігу голосних – **в**, наприклад: *Він жив у Тернополі. Вона жила в Одесі.*

Основні значення прийменників місцевого відмінка:

в/у – знаходження всередині чого-небудь; **на** – знаходження на поверхні чого-небудь, наприклад: *Де книжка? Книжка у столі. Де ручка? Ручка на столі.*

Usage of the prepositions в/у (in), на (on) in the Locative case.

Nouns in the form of the Locative case are used with the prepositions в/у (in), на (on). Coincidence of vowels or consonants is not typical to the Ukrainian language. In order to avoid coincidence of consonants one should use у and to avoid coincidence of vowels preposition в is used. For example: Він жив у Тернополі. Вона жила в Одесі.

Here are the central meanings of the Locative case prepositions:

в/у – disposition of an object inside something; **на** – disposition of an object on the surface of something. Compare: *Де книжка? Книжка у столі. Де ручка? Ручка на столі.*

65. Прочитайте та запам'ятайте. (Read and remember.)

Де?

у / в	на	по	
в університеті	на факультеті	на поверсі	по дорозі
в аудиторії	на лекції	на базарі	по полю
у групі	на занятті	на вулиці	по даху
у школі	на концерті	на подвір'ї	по місті
в клубі	на виставці	на роботі	по селі
у театрі	на пошті	на заході	по узбіччі (-ю)
у музеї	на стадіоні	на сході	по обличчі (-ю)
у місті	на зупинці	на півночі	
у центрі	на станції	на півдні	
у сумці	на вокзалі	на батьківщині	

66. Прочитайте діалог. Запитайте вашого однокласника, де він живе та де мешкає його сім'я. (Read the dialogue. Ask your classmate where he/she lives and where his/her family lives.)

Микола: – Іване, ти живеш у Тернополі?

Іван: – Так, у Тернополі.

Микола: – Я також живу в Тернополі. А де ти тут живеш?

Іван: – Я живу в гуртожитку. А ти?

Микола: – Я у квартирі. А де живуть твої батьки?

Іван: – Вони живуть у селі. А твоя сім'я?

Микола: – Моя сім'я живе у Збаражі.

67. Запишіть правильно речення. (*Write the correct sentences.*)

1. Я купую книжки (книгарня), а вона бере їх (бібліотека). 2. Я живу (місто), а мої батьки (село). 3. Її старший брат вчиться (університет), а його сестра (школа). 4. Вони вечеряють (ресторан або кафе), а ми вечеряємо завжди вдома. 5. Ти любиш відпочивати (ліс), а я (озеро). 6. Наші друзі живуть (Київ), а їхні (Львів).

Зверніть увагу!

Якщо приголосні **г, к, х** стоять перед закінченням **-і** в місцевому відмінку, ці букви змінюються на **з, ц, с**. (*If the consonants г, к, х occur before the ending -і in the locative, these letters change to з, ц, с.*)

Г → З

пóдруга – на пóдрузі

Ольга – на Ользі

колега – на колезі

дорога – на дорозі

нога – на нозі

берег – на березі

потяг – у потязі = у потягу

К → Ц

викладачка – на викладачці

дочка – на дочці

тітка – на тітці

Наталка – на Наталці

лікарка – на лікарці

зупинка – на зупинці

виставка – на виставці

квітка – на квітці

язик – на язиці

друк – у друці

сумка – у сумці

книжка – у книжці

рука – у руці

сік – у соці = у соку

Х → С

свекруха – на свекрусі

мачуха – на мачусі

вухо – у вусі

поверх – на поверсі